

Kitekint? - A szellemvilág

2009 július 21. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A középkor végén, a reneszánsz idején megszületik a könyvnyomtatás, ami lehet?vé teszi, hogy a korábbinál sokkal többen olvassanak. Európában a Bibliát latinról lefordítják a nemzeti nyelvekre, ezzel még többen olvasnak, majd írnak.

Megszületnek a protestáns tanok és egyházak, ezek terjedését segíti, hogy egyre több nyelven és egyre nagyobb példányban nyomtatják a lefordított Bibliát, valamint a többi, els?sorban vallási vitairatot. A reneszánsz által felfedezett antik görög és római szerz?ket is olvassák szerte Európában az új írástudók.Ahogy a könyvnyomtatás megszülte a protestantizmust, úgy n?tt az írástudók száma Luther és Kálvin tanainak terjedésével. A klinikai vizsgálatok igazolták, hogy az írás és az olvasás képessége növeli az intelligenciát, mert feler?síti az értelmi képességeket. Nem csupán arról van szó, hogy aki olvas, többet tud a világról, mint aki nem, hanem els?sorban arról, hogy olvasás - és különösen írás - közben megváltozik az agy m?ködése: fejlettebb és kifinomultabb módon zakatol értelmünk. De nem csupán gyorsabban és csavarosabban jár agyunk az olvasás és írás tréningje következtében, hanem más módon is gondolkodunk, mint korábban. Bal és jobb szemünk ugyanis eltér? képet lát a világról, ahogy bal és jobb agyféltekénk is másképpen m?ködik. Bal szemünk els?sorban egészet lát a világban, a jobb részeket; a bal összegez, a jobb tagol és elemez, a bal összerak, a jobb szétbont. Az olvasás és írás tanulása és mindennapos gyakorlása során meger?södik a szétbontás, a tagolás, az analízis képessége agyunkban. Minél többen írástudók a társadalomban, annál er?sebbek az elemz?- és szétbontóképességek.

Amikor a XV-XVIII. század folyamán egyre több európai tanult meg írni és olvasni, egyre többfajta ember agya változott meg egy kicsit, amikor a változás éppen az analízis, a felbontás és az elemzés képességének er?södését jelentette. El?ször megszületett a történelmi id? és a térbeli perspektíva, melyek korábban nem léteztek: az id?t egy hosszú, tagolatlan folyamatnak vagy ismétl?d? események sorának gondolták, és a tér helyett a m?vészek is síkot láttak. Majd megszületett az értelem kora, amikor a világról egyre többen gondolták, hogy megismerhet?, legkisebb elemeire bontható, kiszámítható, és úgy m?ködik, mint egy óra. Az ész mindenhatóságába vetett hit azon alapult, hogy az írástudók agya jobban elemzett, tagolt, és képes volt szétszedni a világot. Elkülönítette az okot és az okozatot, jöhetett tehát Descartes és a felvilágosodás, majd logikusan következtek az ipari forradalom találmányai, amelyek mind az analízis, a felbontás eredményei. Ez az új világ Gutenberg és a könyvnyomtatás gyermeke, mert a nyelv képes volt megváltoztatni az emberek gondolkodását, és az új gondolatok, találmányok megváltoztatták a világot.

Az elektromos áram felfedezésével indul valami új, ami a televízió, a számítógép és az internet mai házasságával egy új világ születésénél bábáskodik. A televízió újból megszünteti az id?t és a teret, mert segítségével Indiába vagy az Északi-sarkra repülünk, és egyenes adásban nézzük az iraki háborút: a távolság megsz?nik, és egyidej?vé válik a világ. Mintha a középkor éledne újjá, ahol az embereknek nem volt tér- és id?érzetük. Most azonban valami egészen új születik, mert az információk hatalmas tömege ostromol minket percenként, nem úgy, mint egy középkori kis magyar faluban, ahol bizony keveset tudtak a távoli világról. Már nem vagyunk képesek értelmünkkel eligazodni ebben az információs és képi dzsungelben, az ész már nem képes követni a ránk zúduló világokat, a valódit sem, hát még a kitaláltat. A televízió, számítógép és az internet házassága olyan világot hoz létre, ami csak a képerny?kön létezik, a valóságos életben nem. Ez a kitalált és mesterséges világ a hihet?t adja el nekünk, nem az igazat, miközben álhírekkel, pletykákkal és kitalációkkal bombáz bennünket percr?l percre. Receptje egyszer?: a média feldob egy hírt, témát vagy arcot, ami korábban nem létezett, nem igaz, nem valódi. Majd közvélemény-kutatást rendeznek, kiderül, hogy még csak kevesen hisznek a mesének, ekkor elkezdenek sokat és sokan beszélni a hírr?l, személyr?l vagy eseményr?l. Egy id? után már egyre többen érzik valóságosnak és igaznak a kitalációt, ismer?snek az arcot, létez?nek a nem létez?t. Ekkor megint közvélemény-kutatást végeznek, az emberek szeretnek azonosulni a többséggel, és mivel már sokan tartják igaznak, ismer?snek és valódinak a kitalációt, az eredmény meggy?z? lesz. A köz új véleményének publikálása azokat is meggy?zi, akik még hisznek saját szemüknek, fülüknek és értelmüknek. Ezzel véget ér az értelem kora, megszületik egy szellemvilág, amely tele van indulatokkal, szenvedélyekkel. Az emberek érzelmeik alapján döntenek, mert eszükkel már nem igazodnak ki a világban. A lélek a manipulátorok martaléka, mondja a kit?n? kanadai professzor, mert a közvéleményt a médián át mesterségesen állítják el?, ahol az ugyancsak mesterségesen keltett érzelmek legy?zik a józan észt. Az igazságnak esélye sincsen, mert valódi, nem mesterséges és kitalált. Van-e kiút ebb?l?

Talán akkor, ha azok, akik ezt a mesterséges és hamis világot gyártják, felismerik, hogy az indulatok és érzelmek ellenük is fordulhatnak, mert az igazság véd?i számára ugyanaz marad: érzelmek és érzések, szenvedélyek és indulatok.

(Derrick de Kerckhove: The Skin of Culture, Investigating the New Electronic Reality. Edited by Christopher Dewdney. Kogan Page Ltd., London, 1997)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló